

Кітч у сучасному музичному просторі

Вікторія Коновалова, Людмила Приблуда

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Вступ. «Пісня – душа моя, вона і серце звеселяє, і жалю завдає, і до помсти кличе», – писав Т. Шевченко. Вона супроводжує людину протягом усього її життя. Так, за часів розквіту та занепаду, під час війн та бідності українська пісня допомагала людям. У ній пам'ять про наше минуле. Гарна пісня здатна робити дива, створити справжнього патріота. Пісня – важлива складова культурно-духовного виховання людини.

Методи та матеріали. У дослідженні використано описовий метод. Матеріалом дослідження стали тексти пісень українських гуртів.

Результати. Сучасна українська пісня становить великий науковий інтерес як явище національної масової культури, культурологічний феномен українського суспільства, важливий елемент духовно-культурного життя. Саме в пісенному мистецтві оживала наша мова в часи заборон і переслідувань. Сучасна українська пісня має велику популярність. Доказом цього є перемоги наших виконавців на вітчизняних і міжнародних конкурсах. Так, наприклад, Руслана стала переможницею конкурсу «Євробачення» у 2004 р. У 2021 р. Україну буде представляти гурт Go-A з піснею «Шум» українською мовою. Українська група KAZKA стала популярною поза межами нашої країни. Пісня «Плакала» стала хітом в Україні, вона увійшла в ТОП-10 світового чарту Shazam. Та чи завжди пісня формує позитивний імідж українського суспільства і його культури? Часто вона втрачає своє первинне мистецько-естетичне призначення і демонструє зразки мовних низів. Вбираючи в себе просторічну і сленгову, запозичену й кальковану лексику, орфоепічні та синтаксичні помилки.

Кітч як специфічний тип музики ХХ – початку ХХІ століть характеризується відсутністю чіткого визначення. Кітч являє собою складне, маловивчене явище музичної практики, що важко піддається інтелектуальній рефлексії. Характерні риси штучного продукту масової культури виражає поняття та явище кітчу. Основні риси кітчу масової культури та масової музичної культури досліджували Т. Адорно, Ж. Бодрійяр, К. Грінберг, Н. Кондратова, А. Кукаркін, С. Некрасов, А. Поляков, В. Рожновський, А. Яковлева та ін.

Стверджувати, що кітч не має естетичних ознак, не можна, оскільки він, маючи вагоме значення в просторі сучасної культури, є важливим джерелом естетичного досвіду людської свідомості. Кітч має також і позитивну якість: він володіє значною підривною силою, що зумовлена показовістю позитивного, неявне робить явним, опредмечує мрії та бажання людей. Нині кітч асоціюється зі способом сучасного життя, сутністю політики, ідеології, моди. Жан д'Оста у своїй енциклопедії кітчу відверто заявляє: «Політика? Кітч. Демократія? Кітч. Диктатура? Кітч. Деколонізація? Кітч. ООН? Кітч. Спорт? Кітч...».

Справою популяризації української мови в пісні займався Кузьма і Святослав Вакарчук. Їм не потрібно була російська мова, аби стати популярними. У їхніх піснях кітч – один із провідних засобів вираження пісенної творчості. Елементи кітчу представлені у творчості таких українських гуртів, як «ТНМК», «Бумбокс», «Океан Ельзи», «ВВ», «Скрябін», «DziDzio», «ТіК» та ін.

У піснях гурту «Бумбокс» надмірна кількість англіцизмів справляє враження штучності, заважає зрозуміти зміст. У пісні «Стяги на стяги» гурт співає: «П'ю, кров твою п'ю, / What I got to do». Фронтмен гурту «DziDzio» хоче самопрезентуватися через мову, використовуючи кітчевість. Для цього у своїй творчості застосовує поєднання української лексики з англіцизмами: «Ми з тобою, моя Сара, пара «number one» («Я і Сара»). У своєму мовленні гурт «DziDzio» використовує такі русизми: слова *роза* замість *троянда*, *затменіє* замість *затемнення*, *увліченіє* замість *захоплення*, *взгляд* замість *погляд* тощо.

Висновок. Музична індустрія активно використовує явище кітчу як елемент масової культури. Сучасна українська пісня – яскравий приклад використання кітчу, що є одним із засобів вираження національної свідомості на певному хронологічному зрізі. За допомогою кітчу виконавці прагнуть еднання з аудиторією, випромінюють невідомий драйв, пронизливу щирість. Часом, мінімалізуючи інтелектуальний зміст, вони у своїх піснях нівечать українську літературну мову, а тому чуємо суржик – своєрідний вияв мовно-культурного несмаку. Цільова аудиторія цієї кітчевості – здебільшого юне покоління, яке ще не має імунітету до такої масовості.

Література. 1. Власова В. А. Культурологічний аспект сучасної пісні та її мова / В. А. Власова // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. – 2016. – № 1. – Серія : Культурологія. – С. 33 – 36. 2. Гундорова Т. Слідами Адорно: масова культура й кіч // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://krytyka.com/ua/articles/slidy-adorno-masova-kultura-y-kich>. 3. Жалейко Д. М. Кітч та його трансформація у творчості Валентина Сильвестрова : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мист. наук : спец. 17.00.03 «Музичне мистецтво» / Д. М. Жалейко. – Харків, 2016. – 19 с. 4. Жалейко Д. Три погляди та три прочитання: порівняльний аналіз виконавських версій фортепіанного циклу «Кітч-музика» В. Сильвестрова / Д. Жалейко // Вісник Харківської державної академії дизайну та мистецтв: зб. наук. пр. [за ред. Даниленка В.]. – Харків : ХДАКМ, 2014. – №8. – С. 16 – 22. 5. Жалейко Д. К дискуссии о китче в музыкальном искусстве (опыт этимологического анализа) / Д. Жалейко // Проблемы взаимодействия искусства, педагогики та теорії і практики освіти: Когнітивне музикознавство: зб. наук. ст. [ред.-упоряд. Л. Шаповалова]. – Вип. 40. – Харків : ТОВ «С.А.М.», 2014. – С. 85 – 102.